

000

CH1 CH1-2 CH2 REPRO PHONES INPUT

LYDB. 36

LYDB. 36

Etablering av et nasjonalt musikkarkiv

Til sammen har NRK og Nasjonalbiblioteket verdens mest komplette samling av norske musikkutgivelser. Institusjonene har også lang tradisjon for samarbeid basert på gjensidig tillit og en grunnleggende respekt for hverandres kompetanse og fokus. Kan det finnes et bedre utgangspunkt for etablering av et nasjonalt digitalt musikkarkiv?

TEKST: SVEIN ARNE SOLBAKK

Et nasjonalt musikkarkiv

Myndighetene har slått fast at det nasjonale arkivet for pop og rock er i Nasjonalbiblioteket. Samtidig vedtok Stortinget høsten 2005 at Rockheim etableres i Trondheim som det nasjonale opplevelsessentret for pop og rock, og det etableres i tillegg flere regionale senter knyttet til norsk pop og rock andre steder i landet. Nasjonalbiblioteket vil spille en viktig rolle som innholdsleverandør til alle disse satsingene.

En viktig forutsetning for å kunne fylle rollen som innholdsleverandør er et digitalt multimedialt arkiv som kan tilby innhold for bruk i digitale tjenestetilbud. Nasjonalbibliotekets digitaliseringsprogram legger godt til rette for dette gjennom systematisk digitalisering av alle typer publikasjoner, inkludert musikk, film og kringkasting. Musikk er imidlertid et utfordrende materiale som finnes i mange ulike formater, og det er en tidkrevende oppgave å digitalisere materialet i bevaringskvalitet.

Samtidig har NRK allerede startet arbeidet med å etablere sitt eget digitale musikkarkiv. Hele CD-samlingen i NRK er overført til digitale filer, og informasjon på omslag skal lagres digitalt sammen med musikken.

Et samarbeid mellom NRK og Nasjonalbiblioteket om etablering av et nasjonalt musikkarkiv vil

derfor både kunne gi et høyere tempo i digitaliseringen og eliminere kostbart dobbeltarbeid.

NRK og Nasjonalbiblioteket

NRK og Nasjonalbiblioteket har i 10 år hatt et nært samarbeid om etablering av et digitalt radioarkiv. Siden 1999 har utallige trailere fraktet flere titusentalls unike lydbånd fra Marienlyst, Tyholt og mange av NRKs distriktskontorer, til Nasjonalbibliotekets digitaliseringsteam i Mo i Rana. I Nasjonalbiblioteket er innholdet på lydbåndene overført til digitale filer i bevaringskvalitet, og radioprogrammene er samtidig blitt tilgjengelig via NBdigital for NRKs journalister, Nasjonalbibliotekets ansatte og Nasjonalbibliotekets brukere i lesesalene i Henrik Ibsens gate 110.

Fra 2005 er NRKs riksdekkende radiokanaler avlevert som digitale filer via Internett sammen med metadata om hvert enkelt program. Totalt er det i dag mer enn 420 000 timer med radio fra NRK i vårt felles digitale radioarkiv. Fra høsten 2008 avleveres også NRKs fjernsynskanaler digitalt via Internett.

Da NRK og Nasjonalbiblioteket startet samarbeidet med digitalisering og digital avlevering av radio, utarbeidet vi samtidig en felles minimums-

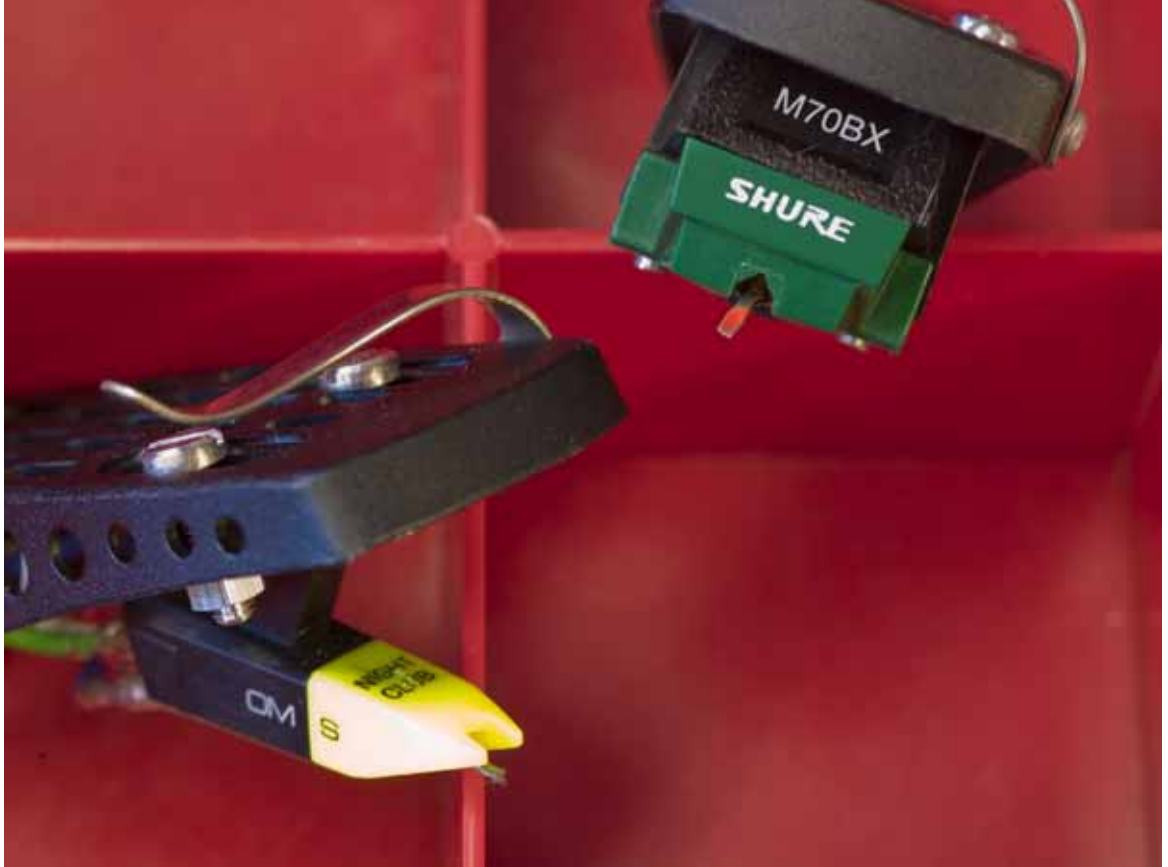

Foto: Ketil Born

standard for metadata for radioprogram. Denne ble basert på Dublin Core. Dette ble senere et viktig innspill til en europeisk standard for metadata for radio og fjernsynsprogram i regi av EBU (European Broadcasting Union). Standarden ligger til grunn for all avlevering av metadata knyttet til digitalt avleverte kringkastingsprogram til Nasjonalbiblioteket.

På samme måte er det viktig å enes om en felles minimumsstandard for metadata knyttet til musikk, og en felles registreringspraksis knyttet til denne minimumsstandard. NRK og Nasjonalbiblioteket er allerede godt i gang med å etablere felles standarder på musikkområdet.

Når en felles standard er klar, skal det etableres løsninger for å utveksle metadata mellom NRKs digitale musikkarkiv og Nasjonalbibliotekets kataloger for musikk. Allment tilgjengelige metadata fra musikkutgivelsens omslag (artist, komponist, albumtittel, og liknende), vil bli eksponert ovenfor søkemotorer og kan fritt gjenbrukes av andre bibliotek.

Musikk

NRKs CD-samling er allerede overført til digitale filer, og arbeidet med å digitalisere heftene er i gang. Som et første ledd i musikk samarbeidet mel-

lom NRK og Nasjonalbiblioteket skal NRKs CD-samling plasseres i Nasjonalbiblioteket. Samtidig overføres en kopi av de digitale filene av musikken med tilhørende metadata.

Dette betyr at norske musikkutgivelser fra de siste 30 årene raskt vil være tilgjengelige i det nasjonale digitale musikkarkivet. Det betyr videre at en relativt komplett fysisk samling med norske CD-utgivelser sikres i Nasjonalbiblioteket.

NRK har også på plass en løsning for digitalisering av vinylplater med tilhørende omslag. I samarbeidet legges det derfor opp til at alle vinylplater digitaliseres av NRK. Nasjonalbiblioteket har på sin side på plass et opplegg for digitalisering av 78-plater og kassetter.

De fleste musikkutgivelser starter med opptak i et studio. Ut fra opptak i studio lages grunnlaget for produksjon av selve musikkutgivelsen – masterbåndet. Nasjonalbiblioteket har i sin samling mange tusen masterbånd og annet grunnlagsmateriale fra platestudio. Kvaliteten på masterbåndene er generelt mye bedre enn på selve musikkutgivelsene. I tillegg er det ikke til å unngå at en del av materialet både ved NRK og ved Nasjonalbiblioteket er slitt gjennom mange års bruk, og det er derfor viktig å digitalisere musikken direkte fra masterbåndene når det er mulig.

Nasjonalbiblioteket har gjennom mange år bygd opp kompetanse og nødvendig utstyr for å kunne spille av alle fysiske og digitale format som har vært brukt i musikkproduksjoner i Norge. For flere av disse formatene er i dag Nasjonalbiblioteket den eneste plassen i Norge det er mulig å spille dem av. Dette materialet vil derfor bli digitalisert i Nasjonalbiblioteket.

I dag foregår all nyproduksjon av musikk digitalt. NRK og Nasjonalbiblioteket jobber derfor for å få til en direkte digital avlevering av nyutgivelser av musikk i Norge. Også på dette området er målet en felles løsning for begge institusjonene.

Rettigheter

NRK har inngått avtaler med rettighetshaverne om digitalisering til sitt digitale musikkarkiv. Det er også avklart at NRK og Nasjonalbiblioteket kan samarbeide om selve digitaliseringen. Nasjonalbiblioteket har rett til digitalisering av sin samling gjennom Åndsverksloven med forskrifter.

Bruk av innhold fra det nasjonale digitale musikkarkivet som nå etableres, vil være regulert av Pliktavleveringsloven og Åndsverksloven med forskrifter. Eventuell bruk utover det som reguleres gjennom disse lovene, må avtales spesielt med rettighetshaverne.

Nasjonal ressurs

NRK og Nasjonalbiblioteket har i fellesskap en svært omfattende samling av norske musikkutgivelser, og det arbeides kontinuerlig med å gjøre samlingen enda bedre. Gjennom et nært samarbeid

skal det etableres et nasjonalt digitalt musikkarkiv basert på institusjonenes samlinger og felles innsats.

I løpet av få år vil dette bli et digitalt musikkarkiv som inneholder det aller meste av norske musikkutgivelser gjennom tidene. Sammenholdt med annet relevant materiale som også digitaliseres i Nasjonalbibliotekets digitaliseringsprogram, vil dette bli en verdifull nasjonal ressurs på musikkområdet.

SVEIN ARNE SOLBAKK, avdelingsdirektør for IKT og digitalisering i Nasjonalbiblioteket Foto: Kjetil Iversen

The Establishment of a National Music Archive

Together the NRK (Norwegian Broadcasting) and the National Library have the world's largest collection of Norwegian music releases. The institutions also have a long tradition of working together, based on mutual trust and respect for each other's knowledge and focus; an excellent spring board for the establishment of a national digital musical archive, a cooperative venture that will speed up the process of digitizing and eliminate the duplication of work which can be so costly. NRK has entered into agreements with rights holders

to digitize their musical archives. There are also clear agreements on how NRK and the Library will cooperate on the actual digitalization. The National Library has legal access to digitize its own collection.

In few years the archives, containing most of the music that has been published in Norway, in conjunction with other musical material will have been digitized, thus creating an invaluable national resource for music.